

riti, kar je mogoče, da bi se škoda odvrnila od ljubljanskih obrtnikov, ne pa, da bi se zgrešil namen, oziroma, da bi se gledé obstanka prisilne delavnice večje zapreke stavile.

Vsled tega stavi gospodarski odsek sledeči predlog: „Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja kranjskega obrtniškega društva za urejenje obrtnega dela v prisilni delavnici odstopi se deželnemu odboru z naročilom, da zasliši veljavne pritožbe onih obrtniških krogov ljubljanskih, kateri tožijo zoper konkurenco prisilne delavnice in potem on ukrene oziroma v prihodnjem zasedanji deželnemu zboru stavi predloge, da se prošnja obrtnikov usliši v kolikor bi bila utemeljena in ne v nasprotju z namenom in načeli vzdržavanja prisilne delavnice.“

Slavni zbor! Ako bi se jaz zdaj spuščal v vse navedenosti, katere je deloma sprožil gospod predgovornik, bi bilo gotovo prezgodaj, in s tem bi deloma moral ponavljati to, kar je sprožil gospod predgovornik. V take navedenosti spuščati se, bo nalog deželnega odbora tedaj, ko bode zaslišal dotične prizadete kroge, ko bode šlo za razširjenje prisilne delavnice.

Samo zoper ono trditev, katero je izrekel gospod predgovornik, namreč, da je bila ta prošnja več ko mesec dni v rokah gospodarskega odseka in da bi bilo mogoče tudi zaslišati dotične kroge, se moram obrniti. Na to moram odgovarjati, da je prvič od tistega dne meseca decembra, ko se je prošnja izročila do današnjega dneva, bilo vmes pretrganje zborovanja, v katerem ni bilo mogoče sklicati prizadetih obrtnikov in vseh teh toliko obširnih in važnih predmetov izdelati. Mi smo imeli v gospodarskem odseku vsak dan, razun nedelje, kolikor je bilo mogoče poleg drugih odsekov, poleg finančnega odseka, nepretrgano svoje posvetovanje in nepretrgane seje.

Da tudi tedaj, ko bi bili zaslišali te obrtnike, ne bi bilo mogoče konečno rešiti tega vprašanja, ker tudi po dovršenih vseh poizvedbah prevdariti je, jeli mi nočemo preustrojiti dotične instrukcije prisilne delavnice. Eno pa bode zmirom ostalo, kateremu se ne bomo nikdar odtegnili, da dela prisiljenec ravno tista dela, katera zna, in da bomo imeli dolžnost, mlade prisiljence izurjevati v takih strokah, katere bodo zagotovile njim v prihodnjič živež med drugimi ljudmi.

Vse želje pa, katere je deloma navel gospod predgovornik, bode imel priliko pretresovati deželni odbor, ki se bode pečal s tem vprašanjem in prihodnje leto bode prilika, na drobno razgovarjati se. Do zdaj pa ni mogoče boljšega nasveta in tudi obrtniški krogi bi ne mogli ugodnejšega predloga staviti, kakor ga je stavil gospodarski odsek, ne da bi bil preziral pri tem nazore, katere je imel pred očmi morebiti predgovornik, ko je skoraj brezpogojno pritrjeval pritožbi.

Toraj priporočam, da se predlog gospodarskega odseka sprejme. (Potem obvelja odsekov predlog.)

Potem naznanil je predsednik dr. Smolka, da so se v splošni razpravi k besedi oglasili sledeči poslanci, in to proti: vitez Eigner, dr. Halwich, baron Pirquet, dr. Menger, Pacher, dr. Pickert, dr. Tomaščuk, dr. Russ, dr. pl. Derschatta. Wrabetz, dr. Fuss, dr. Ausserer, dr. Heilsberg, dr. Wenzlitzke, dr. Krauss, Steiner, Pauer, Prade, dr. Pollak Oton, dr. Knotz, Bendel, vitez Carneri, Křepek, Schwab, dr. Wegscheider, Pernerstorfer, dr. Sturm, Mischelwitzer, dr. Njtsche, dr. Weitlof, Siegmund, Tausche, vitez Proskovec, baron Moscon, Schier, dr. Kindermann, Auspitz, Siegl, vit. Schönerer, dr. Roser, dr. Herbst; — za so se oglasili: Raič, dr. Lorenzoni, Vošnjak, grof Dzieduszycki, Zehetmayer, dr. vitez Madejski, dr. Mikiška, Skopalik, Ozarkievicz, Mochnacki, Tonner, Rogl, knez Czartoriski. pl. Siengalevič, Weber Fr. Žaček, dr. pl. Bertolini, baron Malfati, don Gentilini, dr. Bazzanella, knez Alojzij Lichtenstein, Wurm, grof Brandis, baron Ciani, dr. Czerkawski.

Oglašeni je tedaj govornikov proti 41, za 25.

Prvi govoril je bivši gornje-avstrijski deželni glavar Eigner z malimi besedami rečeno: britke solze točeč, da so mihuli sladki in lepi časi vladanja liberalnih levčarjev.

Kot prvi govornik za budget govoril je slovenski poslanec Raič, ki je v obširnem govoru povdarjal, da tudi sedajna vlada vkljub obljub in zagotovil Slovincem še ni dala narodne enakopravnosti. Govornik navedel je dolgo vrsto slučajev, iz katerih je razvidno, da na Štajerskem uradniki različnih vrst, ali niso slovenščine zmožni, ako pa tudi umejo slovenski, se venderle povsod in pri vsaki priliki protivijo dejanski izvršitvi narodne enakopravnosti; koncem svojega govora izrekel je govornik sledeče zahteve:

1. Popolno izvršitev zgoraj navedene resolucije, zadevajoče učni jezik na gimnazijah in učiteljskih v slovenskih pokrajinah.

2. Slovenščina kot materni jezik učencev podučuje se na gimnazijah po predpisih osnovnega načrta z leta 1849 str. 145, kjer je brati: „Za slučaj, ko je materni jezik učencev slovanski, je v I. in II. razredu na slovanski poduk obrniti 4 ure, v III. in IV. razredu po 3 ure, na višji gimnaziji I. razreda 2, v II., III. in IV. pa 3 ure.“

3. V ljudskih šolah slovenskih pokrajin ima slovenščina veljati kot učni jezik v vseh razredih.

4. Nadzorništvo humanističnih predmetov na spodnještajerskih srednjih šolah izročiti je strokovnjaku, ki je zmožen slovenščine; za slovenske ljudske šole je tudi imenovati nadzornik slovenščine zmožen, h kateremu more zaupanje imeti tudi slovensko ljudstvo; dalje

5. Slovensko uradovanje v slovenskih pokrajinah, in pa razpis in novo nameščenje vsih dosedaj protipostavno brez razpisa oddanih učiteljskih mest.

(Konec prihodnjič.)

Iz državnega zbora.

Prvi dan budgetne razprave.

Na sv. Jožefa dan (minuli petek) pričela se je v državnem zboru letošnja budgetna razprava. Akoravno je sedanji državni zbor že pri adresni razpravi v tem zasedanji pred malo meseci imel priliko za veliko politično borbo; vendar se je zopet sedaj oglasila dolga vrsta govornikov.

Pred vsem izrekel je glavni poročevalec dr. Matuš par besedi s predlogom, da naj zbornica prestopi v posvetovanje budgetnega predloga.

Mnogovrstne novice.

* Lažnjivi prerok. Kakor „Grazer Volkszeitung“ piše, beračil je pretekle tedne nek potepuh po Gorenještajerskem in je očitno z namenom, da bi mu lahkoverni ljudje obilnejših darov dajali prerokoval grozovitne reči, konec sveta za minulo soboto 20. dan marca. Kvasil je, da bo po izreku „Sibile“ mraz trajal do dne 20. marca, ta dan pa bo naenkrat postalo toplo. Gorkota bo ta dan bolj in bolj rastla, ob 9. uri bo uže nestrpljiva vročina tako, da se bodo posušili vsi gozdi. Opoludne bo uže voda vrela v potokih in rekah in proti večeru bo zgorel ves svet z velikim plemenom.

Dne 21. bo vsega sveta samo še kup pepela, katerega raznese vihar. — Ta je pa znal ta! — Laže vsaj tako debelo, da laž vsakdo lahko z roko prime.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — O glasovanju slovenskih poslancev pri prvem branji Scharschmidovega predloga za vpeljavo nemščine kot državni jezik, še zmirom nekateri naših časnikov krivo poročajo in se oziroma sklicujejo na kriva poročila. Za oddajo predloga na odsek glasovala sta samo grof Hohenwart in Šuklje. Poslancev Hrena in kneza Windischgrätza pri glasovanju v zbornici ni bilo navzočih, akoprav je knez Windisch-Grätz celó v stenografičnih zapisnikih (pa napačno) naveden med onimi, ki so glasovali za ta predlog. *Ce napačno — to se poroča.*

Tudi o sestavljanju jezikovnega odseka sprejel je „Slov. Nar.“ po vsem zmešan telegram rekoč, da sta va-nj voljena Klun in dr. Poklukar proti Šukljeju in Hrenu. Resnica je, da sta izmed slovenskih poslancev v ta odsek voljena grof Hohenwart in dr. Poklukar. Kako „Sl. Nar.“ poročevalec pride do trditve proti Šukljeju in Hrenu, tega poslaniški krogi niso mogli raztolmačiti, ker zadnja dva kot kandidata v zbornici nista bila znana. O prvem se pripoveduje, da se je v klubu ponujal nekemu odličnemu dalmatinskemu poslancu za kandidata v ta odsek, pa ko se je ta z veliko odločnostjo izrekel zoper to, ni bilo več čuti o tej kandidaturi. Neko kasneje poročilo „Slov. Nar.“ pač kaže, da pomenja „proti“ željo poročevalčevu, da ona dva prideta v odsek, ker je eden šolski, drug pa sodnijski (ali pravniški) strokovnjak. Videti je tedaj, da so neke večinoma neodkrita želje dale povod onemu telegramu, ali pa namen, za vsako ceno nasprotje najti med slovenskimi poslanci.

Stvarno se nam dozdeva, da bodeta tudi brez lastnega ponujanja izbrana uda jezikovnega odseka grof Hohenwart in dr. Poklukar v tem važnem in težkem izražanju pravo zadela, akoravno poročevalcu „Sl. Nar.“ nista prav po volji.

— Kranjska hranilnica se kuja. Videti je, da ministerstvo še ni rešilo pritožbe vodstva kranjske hranilnice zoper naredbo tukajšnje c. k. deželne vlade, s katero se je ustavil njen sklep, da ustanovi in vzdržuje nemško ljudsko šolo v Ljubljani, ker to si je vodstvo izvilo za izgovor, da ne dovoli nikakoršne druge podpore v dobrodelne namene, dokler ona pritožba ni še rešena.

Kdor ima dosti denarja in izrekoma, kdor ima dosti tujega denarja na razpolaganje, si sme, kakor do sedaj vidimo, tudi še nekaznovan dovoljevati tako gospodarjenje s tujim premoženjem.

Mi sicer nikdar nismo dvomili, kako globoko v srce je priraščena nemška šola kolovodjem kranjske hranilnice, veselí nas pa, da ji to iz novega pokažejo in s svojim početjem tudi vsemu svetu pokažejo, da si naši „Deutschkramerji“ brezozirno prisvojajo eksekutivo tudi ministerstvu nasproti.

Veseli nas ta brezozirnost, ker upamo, da bo končno vsaj ta prisilila vlado tudi k odločnemu in celemu koraku proti društvu, katero opirajoč se na zastareli regulativ uže dolgo vrsto let štiti skrajno nemško strankarstvo v naši slovenski deželi.

— Deželno pomočno društvo „rndečega križa“ razpošilja svoje letno poročilo za minulo leto. Iz tega razvidi se, da šteje društvo 169 udov (brez podružnic). Premoženje društva znašalo je koncem leta 1885. v hra-

nilnici naloženega 2717 gold. 42 kr. gotovine 491 gold. 67 kr., v obligacijah oziroma srečkah pa 350 gold.

— Vreme postalo je s prvim spomladanskim dnevom 21. t. m., nekaj gorkeje, sneg, katerega je menda okoli Ljubljane zadnji teden največ padlo, topí se in vode naraščajo. Kmet uže težko čaka ugodnega časa za nujno delo v gozdu in na polji.

— Za odstranjenje povodenj na Notranjskem. Pretekli petek podala se je k ministru poljedelstva grofu Falkenhaynu deputacija sestavljena iz zastopnikov kranjskih državnih poslancev in pa kluba turistov. Klub turistov zastopala sta gospoda dvorni svetovalec in intendant naravoslovskega dvornega muzeja na Dunaji dr. Franc vitez Hauer in pa znani preiskovalec kraških votlin zasebnik Fr. Kraus, v imenu poslancev vdeložili so se deputacije: grof Hohenwart, knez Windisch-Grätz, A. Obreza in dr. Poklukar.

Vodja deputacije vitez Hauer razložil je gospodu ministru namen in želje deputacije in mu izročil tudi primeroma kratko spomenico, v kateri je izrečena prošnja, da naj bi poljedelski minister sestavil pod svojim predsedništvom in pokroviteljstvom vladno komisijo strokovnjakov, katera naj bi imela nalogo: notranjske podzemeljske jame in vode preiskati, premeriti višino voda, vrisati jih v zvezi s površjem v katastralne mape, dalje pa za poskušnjo iztrebiti nekaj porušenih jam (dolin), da se tako dobi skušnja, v koliko bo vplivalo iztrebljenje dolin na odtok vode, in pa približno merilo za stroške, katere bi prizadela odstranitev povodenj planinske, cirkniske in loške doline.

Poiskanje podzemeljskega teka družih vodá na Krasu moglo bi pripomoči tudi k preskrbljenji dobre vode za Kras in Trst.

Gledé stroškov, katere bi prizadelo to premerjenje in pa poskusne dela omenja spomenica, da bi za letos zadostovala svota 5—6000 gold., prihodnje leto pa bi bila potrebščina nekoliko večja.

Ako bi se ustanovila taka komisija, sodelovali bi v nji radovoljno znanstveni strokovnjaki kluba turistov in ji tudi na razpolaganje dali vse svoje obrise in popise.

Gospod grof Falkenhayn razgovarjal se je dolgo in prijazno z raznimi členi deputacije, je omenjal, da bi pri tem delu v prvi vrsti lahko pomagali uradniki in rudokopi idrijskega rudnika zarad bližine in zarad enakoličnosti dela in z obljubo, da bo spomenico v oceno odstopil strokovnjaškemu poročevalcu, izrekel je nado, da bode, ako moč, rad storil od svoje strani za namene izrečene v spomenici.

Deputacija mudila se je skoraj celo uro pri ministru.

— Kmetijsko potno predavanje ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v četrtek 25. t. m. popoldne v Šmariji pod Ljubljano in v nedeljo 28. t. m. dopoldne v Šentjerneji pri Kostanjevici, popoldne pa v Belicerkvi pri Novem mestu.

— Nabiranje doneskov za zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani. Pri nobenem narodnem prazniku bi se ne smela zamuditi ugodna prilika, spomniti se one občeslovenske naloge, ki spada tako rekoč kot posebna točka k sedanjemu národnemu programu, spomniti se namreč nabiranja doneskov za zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani. Tudi člani pisateljskega podpor-nega društva, ki so se zbrali pretečeni četrtek v spodnjih prostorih čitalnice ljubljanske, da slavé pokojnega Jurčiča, so se pri tej priliki spomnili našega podjetja. Med izbornim petjem in navdušenimi zdravicami se je nabiralo tudi za „Narodni Dom“ in nabralo nad 28 forintov. Toda predno govorimo o knjižicah, ki so se pri tej priliki razprodale in nam poslale razprodane, ome-